

08/47 Sak - NOU 2008:5 Retten til å fiske i havet utenfor Finnmark

Behandlinger

Fylkestinget - 10. desember 2008

Saksfremlegg: Sak - NOU 2008:5 Retten til å fiske i havet utenfor Finnmark

1 (Hoveddokument) Sak - NOU 2008:5 Retten til å fiske i havet utenfor Finnmark

**Arkivsak:** 07/01237

Ugradert

**Arkivkode:** \_

**Saksbeh:** Mona Bue

**Saksgang**

Fylkestinget

**Møtedato**

10.–11.12.2008

**Saksnr.**

08/47

---

**HØRING: NOU 2008:5 RETTEN TIL Å FISKE I HAVET UTENFOR FINNMARK**

**FYLKESORDFØRERS INNSTILLING:**

Saken komitebehandles – innstillingen blir lagt direkte frem for fylkestinget.

Vadsø, 25. november 2008

Ann-Solveig Sørensen  
fylkesvaraordfører

## BAKGRUNN

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) har sendt ut høringsnotat datert 10. april 2008 ”NOU 2008:5 – Retten til å fiske i havet utenfor Finnmark”. Høringsfristen er satt til 1. desember 2008, men Finnmark fylkeskommune har akseptert for å ettersende vedtak i saken etter Fylketingets behandling den 10. desember.

Fylkestinget nedsatte den 16. oktober 2008 en egen komité til å utarbeide høringssvar i saken. Komiteen består av følgende medlemmer: Lisbeth Sandtrøen, AP (leder), Janos Trosten, Sfp, Ann Karin Olli, H, Johnny Ingebrigsten, SV, Einar Johansen SP, Ruth A. Olsen, Kystpartiet, og Jarle Andreassen, Frp. Rådgiver ved næringsavdelinga Mona Bue, har vært sekretær for komiteen.

## BESKRIVELSE

Kystfiskeutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon den 30. juni 2006. Mandatet til utvalget var mellom annet å vurdere samers og andres rett til å drive fiske utenfor Finnmark på et prinsipielt grunnlag. Utvalget ble bedt om å foreta en historisk gjennomgåelse av samers og andres utøvelse av fiske i Finnmark. Utvalget skulle videre utrede blant annet folkerettslige kilder og norsk rett som kunne ha betydning for retten til å fiske.

Utvalget har i sin utredning kommet frem til at folk bosatt ved fjorder og langs kysten av Finnmark har rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Utvalget foreslår at denne retten gjennomføres ved en egen lov. I tillegg fremmer utvalget enkelte andre forslag med formål å styrke fjord- og kystfiske i Finnmark.

Utvalgets viktigste forslag er følgende rettsregler som knytter seg til fiske i havet utenfor Finnmark:

1. Det blir fastslått som prinsipp at folk bosatt ved fjordene og langs kysten av Finnmark har rett til fiske i havet utenfor Finnmark på grunnlag av historisk bruk og folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Retten gjelder uavhengig av myndighetenes fiskerireguleringer. Utvalget foreslår at denne retten gjennomføres ved egen lov (finnmarksloven). Lovens hovedmål er å fastslå retten til fiske i fjord- og kystfarvann utenfor Finnmark. Formålet er videre å legge til rette for at fiskeressursene forvaltes på en bærekraftig måte til beste for innbyggerne i fylket, og særlig som grunnlag for sjøsamisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv.

2. Denne retten til fiske gjelder for alle folkegrupper.
3. Retten omfatter en rett til å fiske til eget forbruk; dernest en rett til å kunne begynne som fisker i næring, og videre en rett som yrkesfisker til å fiske en mengde som gir økonomisk grunnlag for en husholdning, enten som levevei alene eller sammen med annen næring. Det er en rett som den enkelte fisker har overfor fiskerimyndighetene, og som ikke krever at fiskeren kjøper en kvote.

Dersom myndighetene må sette begrensninger av fisket av ressurs hensyn, skal retten til fiske i tilstrekkelig grad bli gjennomført ved kvoter eller tillatelser. Ved fastsettelse av kvoter eller tillatelser skal det legges vekt på at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur i Finnmark blir sikret.

4. Retten innebærer minimumskvoter for alle fiskere bosatt i Finnmark.
5. I fjordene er det en særlig rett til fiske for folk som er bosatt ved den enkelte fjord, i loven kalt fjordretten. Et regionalt styringsorgan kan etter en nærmere vurdering åpne for at fiske også kan utøves av andre.
6. Utenfor fjordene har fiskere bosatt utenfor Finnmark rett til fiske på lik linje med finnmarkfiskere.
7. Det blir etablert et regionalt styringsorgan, i loven kalt Finnmark fiskeriforvaltning, der Finnmark fylkesting og Sametinget velger tre medlemmer hver til styret. Dette styret gir regler om fartøystørrelse og redskapsbruk i havet ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene.

Det regionale styringsorganet vil få myndighet til å motta og fordele kvoter og tillatelser og foreta andre disposisjoner til fremme av fjord- og kystfiske i Finnmark. De kvoter som fordeles på denne måten skal være personlige og ikke kunne omsettes. Finnmark fiskeriforvaltning kan også erverve kvoter eller tillatelser for midler som organet har fått tildelt eller har opptjent. Finnmark fiskeriforvaltning kan for et begrenset tidsrom overføre, mot eller uten vederlag, kvoter eller tillatelser som organet disponerer. Ved overføringer av kvoter eller tillatelser kan styret stille allmenne eller nærmere stedsbestemte vilkår om levering av råstoff til Finnmark.

Finnmark fiskeriforvaltning kan opprette et eget organ (ressursselskap) med formål å fremme Finnmarks fjord- og kystfiske.

8. Staten får et lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, i form av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlaget for sjøsamisk kultur i Finnmark sikres.
9. Eventuelle krav om anerkjennelse av rettigheter i fjord- og kystområdene utenfor Finnmark skal behandles av Finnmarkskommisjonen. Tvister som oppstår etter at Finnmarkskommisjonen har utredet et spørsmål, hører inn under de alminnelige domstolene.
10. Utvalgets forslag innebærer i sum en egen kystfiskesone for Finnmark, kalt Finnmarksonen. Finnmark fiskeriforvaltning skal være et eget rettssubjekt med sete i Finnmark som skal forvalte fiske ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjen.

Det vises for øvrig til kapittel 13 - *Utvalgets lovforslag* og kapittel 14 - *Merknader til de enkelte bestemmelser i lovforslaget* i NOU 2008:5.

## VURDERING

Hovedmålene for arbeidet i prosjektet ”Fiskeripolitikk med Finnmarksvri”, var å sikre at kyst- og fjordsamfunnene i Finnmark får sin rettmessige andel av fiskerettighetene, slik at størst mulig del av verdiskapingen skal foregå i fylket.

Finnmark fylkeskommune har således vært en viktig premissleverandør for kystfiskeutvalgets arbeidsprosess. Både sett i lys av prosjektet ”Fiskeripolitikk med Finnmarksvri” hvor vi har bidratt til å sette fokus på saken blant nasjonale myndigheter, og ved at fylkeskommunen har bidratt med konstruktive innspill til Fiskeri- og kystdepartementet under oppstartsmøte i kystfiskeutvalget i juni 2006, vil fylkesrådmannen understreke at kystfiskeutvalgets forslag langt på vei er i tråd med fylkeskommunens politikk på området. Det vises her til vedlegg 2 og 3 i denne saken.

I etterkant av utvalgets presentasjon av NOU 2008:5 i Vestertana den 18. februar 2008, har fylkeskommunen bidratt til en grundig debatt om utvalgets innstilling. Den har både vært gjenstand for debatt under Nor-fishing i Trondheim med innleder Bjarne Mørk-Eidem, og i fylkestinget den 15. oktober med innleder Carsten Smith og Bente Aasjord.

Med bakgrunn i fylkeskommunens innspill i forkant av utvalgets innstilling og ovennevnte debatter, vil fylkesrådmannen trekke frem potensielle virkninger utvalgets forslag har for Finnmark.

### **Sikre bosetting og arbeidsplasser langs kysten**

Fiskerinæringa er avgjørende for bosettinga langs kysten av Finnmark. I den nyere tid har fraflytting preget kystsamfunnene pga utviklinga i fiskerinæringa. Struktureringa har stilt høyere krav til inntjening, en utvikling som har ført til en kraftig reduksjon av de minste kystfartøyene.

Den nasjonale politikken har over tid favorisert den havgående flåten, og dette har ført til en stadig skjevfordeling av kvoter fra kyst til hav. I tillegg har langt på vei leveringsplikten ikke blitt overholdt, noe som har ført til at råstoffet gradvis har forsvunnet ut av fylket.

Det er fylkesrådmannens oppfatning at utvalgets forslag kan bidra til å stabilisere bosettingen langs kysten ved at det gis like muligheter til alle som ønsker å drive et lønnsomt fiske. En økning av kvotetilgangen for kystflåten, vil også bidra til positive ringvirkninger for landindustrien. Økt lønnsomhet i hele verdikjeden skaper arbeidsplasser langs kysten og sikrer dermed bosettingen i de mest fiskeriavhengige områdene.

### **Bidrar til rekruttering til fiskerinæringa**

Etter at kvotesystemet ble innført på 90-tallet, har det stadig blitt vanskeligere for unge å etablere seg som fiskere. Dette har ført til at fiskerinæringa har en høy gjennomsnittsalder og lav nyrekruttering. Fylkesrådmannen vurderer utvalgets forslag som positivt i forhold til rekrutteringa til fiskerinæringa.

### **Styrker den regionale råderetten over ressursene**

Finnmark fylkeskommune har over tid ønsket en sterkere regional forvaltning av de marine ressursene. Utvalget har foreslått at det etableres et regionalt styringsorgan, kalt Finnmark fiskeriforvaltning, etter samme mønster som Finnmarkseiendommen. Dette mener fylkesrådmannen er et godt utgangspunkt for en demokratisk regional forvaltning av fylkets fiskeriressurser.

Avslutningsvis skal det nevnes at ikke alle parter er positive til utvalgets forslag. Finnmark fiskarlag ser det som både unødvendig og utilrådelig å endre dagens grunnleggende prinsipp om nasjonal forvaltning av fiskeressursene.

Fylkesrådmannen stiller seg positiv til kystfiskeutvalgets innstilling i NOU 2008:5. De foreslåtte endringer i den nasjonale fiskeriforvaltningen vil bidra til å sikre bosetning og arbeidsplasser langs finnmarkskysten, bidra til rekruttering til fiskerinæringa og styrke den regionale råderetten over naturressursene i Finnmark.

## **FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON**

Oppnevnt komité innstiller i saken.

Vadsø, 11. november 2008

Tom Mikalsen  
Fylkesrådmann

Tore Gundersen

## **VEDLEGG**

1. NOU 2008:5 Retten til å fiske i havet utenfor Finnmark
2. Saksfremlegg ” Finnmark fylkeskommunes fiskeripolitikk”
3. Vedtak i sak 22/06 ”Finnmark fylkeskommunes fiskeripolitikk”

